

Onderwerp Vervolg hoger beroep bijzondere bijstand beschermingsbewind
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050 Bijlage(n) - Ons kenmerk 81819-2024

Datum 10-04-2024 Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte lezer,

Onlangs hebben we u geïnformeerd over de beroepszaken inzake het niet verlenen van bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind (31-1-24) en het pro forma hoger beroep dat hierop door het college is ingesteld (7-3-24). Met deze brief informeren we u over ons besluit om het hoger beroep in te trekken, de gevolgen hiervan en het beoogde vervolg.

Aanleiding

Eind januari 2024 heeft de rechtbank Noord-Nederland in twee uitspraken een streep gezet door ons beleid inzake bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. We hebben de mogelijkheden van hoger beroep onderzocht, maar achten de kans van slagen klein. Via de juridische route zien we geen mogelijkheden meer om ons succesvol gebleken beleid voort te zetten. We hebben dan ook besloten om het besluit van de rechter niet aan te vechten en ons hoger beroep in te trekken. Dit heeft als onvermijdelijke consequentie dat we ons succesvolle beleid moeten loslaten en inwoners niet langer meer op deze manier naar de gemeentelijke bewindvoerder kunnen toeleiden. Zodoende kunnen we niet meer in alle gevallen in een vroeg stadium een integraal aanbod van schuldhulpverlening bieden, omdat men zich ook bij commerciële bewindvoerders kan melden.

Vanzelfsprekend vinden we het jammer dat we hierdoor onze inwoners niet langer optimaal kunnen ondersteunen. We blijven ervan overtuigd dat publieke regie bij bewind noodzakelijk is om grip te houden op de kwaliteit. Nu is gebleken dat wet- en regelgeving het momenteel onmogelijk maakt om dit te kunnen doen, wenden we ons tot het Rijk om dit alsnog via de politieke lijn voor elkaar te krijgen. Hier zijn we vooruitlopend op het vraagstuk om al dan niet in hoger beroep te gaan al mee gestart. Wethouder Eikenaar heeft namens het college en de VNG op 21 maart jl. reeds deelgenomen aan het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over bewind om dit te

Volgvel 1

bepreiten. Hoewel we ons verlies in de rechtbank nemen, gaan we dus stevig inzetten op een lobby richting het Rijk om de wetgeving met betrekking tot beschermingsbewind te wijzigen. We willen dat de regierol bij de aanpak van financiële problemen van onze inwoners weer bij de gemeente komt te liggen, ook als zij beschermingsbewind nodig hebben. We zijn namelijk overtuigd van het succes van het door ons gevoerde beleid en zullen ons tot het uiterste inspannen om onze werkwijze in wetgeving vastgelegd te krijgen. Hieronder zetten we uitgebreid uiteen hoe we hiertoe zijn gekomen.

Inleiding

Op 25 juni 2014 heeft uw raad op grond van de Wet Markt en Overheid een algemeen belang besluit vastgesteld. Op basis hiervan kunt u diensten aanbieden zonder dat daarvoor een commerciële prijs hoeft te worden betaald door de inwoners. Het besluit ziet op meerdere activiteiten zoals beschermingsbewind, verhuur van onroerend goed, exploitatie van fietsenstallingen, sport en recreatie, kunstuitleen, Oosterpoort en Stadsschouwburg, etc.

Om grip te krijgen op de kwaliteit en de kosten van beschermingsbewind heeft uw raad besloten beschermingsbewind gratis aan te bieden aan onze inwoners met een minimuminkomen en hebben wij vervolgens besloten om vanaf 1 maart 2018 in de regel geen bijzondere bijstand te verlenen voor de kosten van beschermingsbewind. We hebben dit gratis beschermingsbewind, uitgevoerd door de Groningse Kredietbank (GKB), op basis van de Participatiewet (PW) aangemerkt als een voorliggende voorziening voor de kosten van beschermingsbewind.

In verband met de gemeentelijke herindeling heeft uw raad op 18 december 2019 in een zogenoemd harmonisatiebesluit het algemeen belang besluit van 2014 geldend verklaard voor de nieuwe gemeente Groningen.

Op 12 april 2022 oordeelde de hoogste rechter, de Centrale Raad van Beroep (CRvB), kort gezegd dat de GKB geen voorliggende voorziening kan zijn als een andere bewindvoerder is benoemd. Na advies te hebben ingewonnen bij de gemeenteadvocaat bleek dat het beleid alleen kon worden voortgezet voor de gevallen dat belanghebbende de mogelijkheid heeft of heeft gehad om gebruik te maken van kosteloos beschermingsbewind bij de gemeente (nieuwe gevallen). In die gevallen achtten we de kosten van bijzondere bijstand niet noodzakelijk in de zin van artikel 35 van de PW als zonder dat daarvoor voldoende aanleiding is, gekozen is voor de commerciële bewindvoering, terwijl bewindvoering door de GKB als gratis voorziening beschikbaar was. Op deze wijze konden we doorgaan met het zo succesvol gebleken beleid.

Uitspraken rechtbank

Op 29 januari 2024 heeft de rechtbank Noord-Nederland twee uitspraken gedaan betreffende bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. De beroepen zijn gegrond verklaard.

Ten aanzien van de vraag of de kosten noodzakelijk zijn stelt de rechtbank vast dat uit artikel 1:435, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek volgt dat de kantonrechter, de noodzaak van de onderbewindstelling beoordeelt en vaststelt én daarbij een afweging maakt van de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Eveneens is het de kantonrechter die beoordeelt welke bewindvoerder wordt toegewezen. Het college dient volgens de rechtbank bij de toepassing van de PW uit te gaan van de door de

Volgvel 2

kantonrechter beoordeelde noodzakelijkheid van – de kosten van – het bewind door de benoemde bewindvoerder. Het college mag derhalve zijn bevoegdheid om een aanvraag om bijzondere bijstand te beoordelen niet gebruiken om het besluit van de kantonrechter te beperken of te doorkruisen.

Hoger beroep

Bij besluit van 5 maart jl. hebben we besloten pro forma in hoger beroep te gaan tegen de twee uitspraken van de rechtbank Noord-Nederland betreffende bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind. Hiertoe hebben we besloten om binnen de geldende termijn beroep aan te tekenen zodat we ons konden beraden over nader te nemen stappen.

Inmiddels hebben we, zowel intern als extern, juridisch advies ingewonnen. De geraadpleegde juristen zijn tot de conclusie gekomen dat er weinig reden is om aan te nemen dat de rechtbank tot een juridisch gezien onjuist oordeel is gekomen. Er is ook geen jurisprudentie van de CRvB voorhanden die het vertrouwen rechtvaardigt dat de CRvB ontvankelijk zou zijn voor (bepaalde) tegenargumenten. Het is derhalve niet aannemelijk dat de CRvB inhoudelijk anders zal oordelen dan de rechtbank. Al met al is de kans van slagen van een hoger beroep klein.

Procedure algemeen belang besluit

Gelijktijdig loopt er nog een andere procedure vanuit een aantal bewindvoerders bij het College van beroep voor het bedrijfsleven (CBb) tegen het harmonisatiebesluit van 2019 en daarmee tegen het onderliggende algemeen belang besluit van uw raad. De gemeenteadvocaat, die uw raad vertegenwoordigt in deze procedure, heeft in dat kader contact gezocht met de betrokken bewindvoerders. Met deze bewindvoerders is overeengekomen dat zij de procedure bij het CBb inzake het algemeen belang besluit gaan intrekken op voorwaarde dat het college afziet van hoger beroep tegen de hierboven genoemde uitspraken van de rechtbank.

We hechten aan dit algemeen belang besluit omdat het gelet op de ontwikkelingen in de jurisprudentie voor uw raad vrijwel onmogelijk zal zijn om een nieuw algemeen belang besluit te nemen.

Intrekken hoger beroep

We hebben vervolgens besloten om het hoger beroep tegen de twee uitspraken van de rechtbank Noord-Nederland in te trekken op grond van de volgende overwegingen.

- De kans dat we in hoger beroep tegen genoemde uitspraken van de rechtbank in het gelijk worden gesteld is klein.
- Indien we zouden besluiten het hoger beroep voort te zetten, zou een uitspraak van de CRvB twee jaar op zich kunnen laten wachten. Momenteel liggen nog tientallen bezwaar- en beroepszaken te wachten op afhandeling en zijn al verschillende nieuwe aanvragen ingediend. Wanneer we het huidige beleid inzake beschermingsbewind voort zouden zetten, zou de rechtbank in al die zaken belanghebbenden gelijk geven (met alle proceskostenveroordelingen van dien). Bovendien zouden we dan in al deze lopende en toekomstige procedures als gemeente ‘tegenover de inwoner’ staan.
- We zijn overeen gekomen dat de bewindvoerders die procederen in hoger beroep bij het CBb tegen het algemeen belang besluit hun procedure intrekken. Dit heeft tot gevolg dat het algemeen belang besluit in stand blijft, wat met

Volgvel 3

name van belang is voor alle andere activiteiten die in dit besluit genoemd worden.

Een en ander betekent helaas dat we afscheid moeten nemen van ons huidige beleid inzake bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind.

Gevolgen

Gevolg is dat we in beginsel weer bijzondere bijstand gaan verstrekken voor de kosten van beschermingsbewind door commerciële bewindvoerders.

Een daarbij komend gevolg zal zijn dat we de regie deels kwijtraken en dat we niet meer op alle inwoners (met financiële problemen) zicht hebben. We hadden als gemeente de regie over alle mogelijke maatregelen die onze inwoners kunnen helpen om hun financiële moeilijkheden op te lossen. We kunnen voortaan bij inwoners die zich bij commerciële bewindvoerders melden namelijk niet meer tijdig de noodzaak van beschermingsbewind beoordelen en het meest passende instrument inzetten.

Voorheen konden we aan onze inwoners een integraal aanbod van schuldhulpverlening bieden, maar door het loslaten van ons beleid zijn we nu deels afhankelijk geworden van de werkwijze van commerciële bewindvoerders. We verwachten hierdoor dat de (onnodige) instroom in beschermingsbewind niet meer beperkt zal worden en de uitstroom minder bevordert. Bovendien verwachten we, nu inwoners met een minimuminkomen zich weer kunnen wenden tot een commerciële bewindvoerder, dat de instroom van inwoners in beschermingsbewind bij de GKB zal gaan verminderen.

Het zal duidelijk zijn dat de uitgaven van bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind daardoor gaan oplopen. In het kader van de begroting 2025 zullen we u nader informeren over de verwachte financiële effecten en risico's.

Vervolg

We gaan echter niet bij de pakken neerzitten omdat we overtuigd zijn van de kracht van het door ons gevoerde beleid, waarbij we als gemeente de regie hadden op de aanpak van financiële problemen van onze inwoners, ook als het om beschermingsbewind ging.

Om die reden zetten we in op het verleiden van onze inwoners om zich voor beschermingsbewind te blijven wenden tot de gemeente. Ook de organisaties waarmee we in het kader van schuldhulpverlening samenwerken zoals de WIJ teams, verzoeken we inwoners met financiële problemen te verwijzen naar de GKB. Inwoners die hebben gekozen voor een commerciële bewindvoerder blijven vanzelfsprekend recht houden op onze hulp bij de aanpak van hun schuldproblemen. Daarom gaan we actief op zoek naar een intensievere samenwerking met de commerciële bewindvoerders om te zorgen voor een tijdige en warme overdracht van hun cliënten naar de GKB voor het oplossen van hun schulden.

Daarnaast willen we, zoals eerder benoemd, via de politieke lijn blijven proberen om het bij wet mogelijk te maken dat de regierol van de gemeente bij schuldhulpverlening wordt uitgebreid naar beschermingsbewind. In dat kader zouden we graag zien dat we als gemeente het voortouw kunnen nemen bij de toeleiding van inwoners naar beschermingsbewind én dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om beschermingsbewind publiek en zonder winstoogmerk te organiseren.

Volgvel 4

Kort gezegd, we blijven van mening dat kwetsbare inwoners het beste af zijn als zij door de gemeentelijke bewindvoerders worden geholpen indien zij beschermingsbewind nodig hebben en gaan alles doen om regering en Tweede Kamer hiervan te overtuigen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.